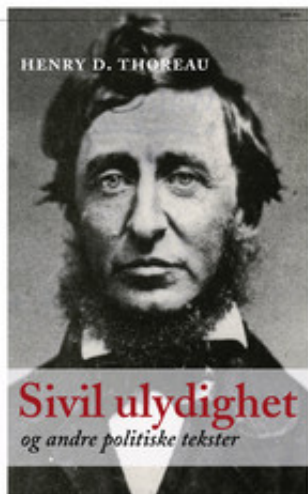


Hundre og femti års ulydighet



//]]]]>]]]>

Bok: Sivil ulydighet og andre politiske tekster – Henry D. Thoreau

Den arabiske vårens ikkevoldelige rettighetsforkjempere har latt seg inspirere av Henry D. Thoreaus begrep sivil ulydighet fra 1849. Nå er en samling med tre av den amerikanske filosofens politiske essay kommet på norsk.

Av Marianne L. L. Melgård

«Hvis urettferdigheten er av en slik natur at du må bli dens redskap mot en annen, da sier jeg: Bryt loven!»

Oppfordringen er hentet fra Henry D. Thoreaus kultessay «Sivil ulydighet» fra 1849. Thoreau skapte i dette essayet et politisk virkemiddel for opposisjonelle, som senere inspirerte rettighetsforkjempere som Mahatma Ghandi, Martin Luther King og sist grasrotbevegelsene bak den arabiske våren og Occupy-bølgen.

14. januar var det ett år siden Tunisias Ben Ali flyktet og den arabiske våren brøt ut i Midtøsten og Nord-Afrika. Protestb lgen har i løpet av et begivenhetsrikt år nådd de fleste arabiske stater, og demonstrantene i de fleste landene har i stor grad har benyttet seg av samme taktikk, nemlig fredelig motmakt.

Håndbok i oppr rsstrategi

Nylig utga Pax forlag en norsk oversettelse av Knut Narvesen, under tittelen *Sivil ulydighet og andre politiske tekster*. I tillegg til tittleessayet er «Livet uten prinsipper» (1863) og «Den moderne tids kommersielle ånd» oversatt, og Thoreaus tanker om etikk og politiske virkemidler er mer aktuelle enn noensinne.

Sivil ulydighet er en ikkevoldelig handling som strider mot en gjeldende lov, på bakgrunn av en personlig moralsk overbevisning. Demonstrasjon, streik, militærnekt eller å nekte å betale skatt eller bøter på prinsipielt grunnlag er eksempler.



//]]]]>]]>

Fra Tharir-plassen i Kairo, basen for revolusjonsbevegelsen i Egypt. Aktivistene hadde studert ikkevoldsmetoder i tradisjonen etter Henry D. Thoreau. (Foto: Ahmad Hammoud/Flickr)

Amerikanske Gene Sharp, en pensjonert 83-årig professor i statsvitenskap, var mannen som formidlet Thoreaus idéer om sivil ulydighet til de arabiske opprørerne. Sharps bok *From Dictatorship to Democracy*, skrevet i 1993 på grunnlag av 20 års forskning på fredelig motmakt, ble grundig studert av sentrale skikkelser bak demonstrasjoner i blant annet Egypt og Tunisia. Den arabiske oversettelsen av boka ble også lagt ut på Det muslimske brorskaps hjemmeside, og grunnprinsippet i Sharps bok er Thoreaus sivil ulydighet.

Bak lås og slå for skattenekt

«Under en regjering som med urett kan sette et hvilket som helst menneske i fengsel, kan stedet der et rettferdig menneske befinner seg, også være et fengsel.»

Amerikaneren Henry David Thoreau (1817–1862) var sønn av en blyantfabrikkant i Massachusetts og ble i sin samtid regnet blant landets fremste tenkere og samfunnsdebattanter. Han fordømte voldsbruk og slaveri, kritiserte amerikanernes kolonialistiske krig mot Mexico og beskyldte regjeringen for maktmisbruk, grådighet og umoral. Mest berømt er Thoreau for å ha utviklet sivil ulydighet som begrep og politisk virkemiddel. Og han endte selv i fengsel da han nektet å betale militærskatt: «(...) i en slavestat er dette den eneste bygningen en fri mann kan oppholde seg i med æren i behold». Thoreau argumenterer for at borgere i et samfunn bidrar til statens urett ved å bidra med skatter og arbeidskraft.

«La ditt liv bli mot-friksjon for å stanse maskinen. Uansett må jeg sørge for at jeg ikke selv blir et redskap for den urett jeg fordømmer.»

Bedre utfall med ikkevold

Ifølge nyere forskning på motstandsbevegelser er fredelig motstand mer effektivt enn væpnet opprør. Ved Wesleyan University i Connecticut har forskere gått gjennom en rekke konfliktsituasjoner, og sammenlignet ulike valg av strategier. Sannsynligheten for at ikkevold lykkes viser seg å være dobbelt så stor som for voldelige strategier, og forsker Erica Chenoweth forklarte hvorfor til Ny Tid:

– Grunnen er delvis den unike evnen slike kampanjer har til å skape splittelse innad i regimet. Avhopping fra sikkerhetsstyrker er spesielt viktig. Det ser vi ikke minst i dagens motstandskamper, påpeker Chenoweth.

Den arabiske våren har utvilsomt brakt håp om fred, demokrati og bedre levekår til store deler av verden, men opprørerne har ikke vært uten kostnader. FN melder at minst 50.000 mennesker har mistet livet i løpet av det begivenhetsrike siste året, og opprøret fortsetter.

«Alle mennesker anerkjenner retten til å gjøre revolusjon; det vil si retten til å nekte lydighet og troskap, og til å kjempe imot en regjering når dens tyranni eller dens udugelighet er så

omfattende at den ikke kan tåles.»